

Ministerstvo školstva Slovenskej republiky

Agentúra Ministerstva školstva SR pre štrukturálne fondy EÚ

Ministerstvo zdravotníctva SR

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Prioritná os:	1 Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy
Opatrenie:	1.1 Premena tradičnej školy na modernú
Prijímateľ:	Základná škola s materskou školou kráľa Svätopluka Šintava
Názov projektu:	Šintava- moderná základná škola s veľkomoravskou tradíciou
Kód ITMS projektu:	26110130112
Aktivita, resp. názov seminára	1.1 Tvorba a inovácia vzdelávacieho programu školy

ZŠ s MŠ kráľa Svätopluka Šintava

Školský vzdelávací program
ISCED 1

UČEBNÉ OSNOVY

VLASTIVEDA

Vypracované podľa: Štátneho vzdelávacieho programu Vlastivedy, Príloha
ISCED 1, 1. upravená verzia 2011

Príloha č.: UO –VLA – 1-4

Časový rozsah výučby: 2. ročník 1h týždenne / 33 hodín ročne
3. ročník 1h týždenne / 33 hodín ročne
4. ročník 1h týždenne / 33 hodín ročne

Vypracoval: PaedDR. Paulína Krivosudská
Inovovala: Mgr. Anna Hercegová, jún 2011

Charakteristika predmetu

Vlastiveda je predmet, ktorý zahŕňa oblasť vzdelania venovanú poznávaniu svojej vlasti, svojho kraja, regiónu a samotnej obci.

Vlastivedné – motivačné poznávanie začína už v detstve, priestor okolo dieťaťa je plný zaujímavých vecí a potrebujú na ne odpoveď. Vlastiveda na 1.stupni ZŠ je obsahovo naplnená emotívnym (dobrodružným) poznávaním, pozorovaním a hodnotením javov a celkovo dojmov z rodnej krajiny (okolie školy a bydliska). S tým súvisí aj poznanie seba samého, svojho miesta v rodine a v komunite, či už školy alebo partie kamarátov. Poznanie svojej krajiny v časových premenách jednotlivých ročných období s dôrazom na starostlivosť o bezpečnosť a zdravie vytvára predpoklady pre vnímanie vzájomného vzťahu človeka a prírody. Človek aj príroda sa mení v čase a práve preto vnímanie svojej obce, regiónu ale aj celej republiky musí byť spojené s poznaním histórie. Vlastiveda by mala byť činnostným obsahom. Jej súčasťou by mali byť vychádzky s vlastivedným námetom (ktorý má motivačný charakter pre vyučovanie vlastivedy ale tieto vychádzky alebo výlety sú náročné z hľadiska bezpečnosti. Ideálne je prepojenie vychádzok s prírodovedným, kultúrnym, historickým prepojením. Vlastiveda (Objavujeme Slovensko) je rozdelená na dve veľké časti, a to Príroda Slovenska a Slovensko v minulosti a dnes. V časti Príroda Slovenska je základom spoznanie vybraných prírodných krás (napr. pohoria, jaskyne) najmä prostredníctvom povestí, rozprávání na základe obrázkov a i. Slovensko v minulosti a dnes sú príbehy historického rázu. Zakladá sa na spoznaní významných udalostí v histórii Slovákov, o ich zaradení v správnom časovom slede. (Cestujeme po Slovensku) žiaci spoznajú najvýznamnejšie a najatraktívnejšie prvky, časti regiónov. Realizácia je prostredníctvom „výletov“, jeden výlet po Slovensku je zameraný na jeden vybraný región. Dôraz je na práci s príbehmi a obrázkami, každý z nich znázorňuje jeden významný prvok regiónu a na čítaní zjednodušenej mapy.

Ciele predmetu

Prostredníctvom príbehov, rozprávok, piesní, rozprávání, pozorování, skúmaní, žiaci získavajú vzťah k rodnému kraju – kraju, v ktorom žijú. Vo vyučovaní vlastivedy v 2. ročníku je cieľom, aby žiaci vedeli rozprávať o svojom rodnom kraji (krajine svojho okolia). Pomenovať jeho jednotlivé prvky – časti. Primerane veku odlíšiť vzťahy, väzby (prírodného a spoločenského rázu) v krajine svojho okolia, vo svojej obci, doma i v škole. Pri každej vhodnej téme majú žiaci použiť poznatky zo svojich pozorování a skúseností. Žiaci majú dokázať pomenovať a odlíšiť, čo vytvorila príroda a čo človek. Rozprávať o premenách prírody počas roka. Vyhľadať v kalendári významné dni. Orientovať sa v rodnom kraji pomocou svetových strán a významných objektov. Veku primerane charakterizovať svoju obec. Po objavnom spoznaní rodného kraja sa žiaci púťavou formou oboznámia so zaujímavými časťami Slovenska. Žiaci majú pomocou obrázkov opísať pojmy, krajinu, pamiatky, ktoré už nie sú z ich bezprostredného okolia. Ukázať na „obrázkovej mape“ (prispôsobenej obsahu vlastivedy v 3. ročníku) vybrané pohoria, jaskyne, rieky, mestá a i. Opísať ich pomocou obrázkov – pokúsiť sa odlíšiť ich už na pohľad významné znaky. Stručne povedať obsah povesti na vybratej téme. Porozprávať o významných historických udalostiach.

Výučba vlastivedy v 4. ročníku sa zameriava na zážitkové spoznávanie častí Slovenska. Pre žiakov je pri tom dôležité vedieť čítať mapu a rozprávať o obrázkoch, fotkách. Dozvedieť sa púťavé skutočnosti o rôznych častiach Slovenska. Porovnávať jednotlivé oblasti s rodným krajom.

Kompetencie

Učebný predmet vedie žiakov k rozvíjaniu komunikatívnej kompetencie tým, že umožňuje prezentáciu slovnú alebo písomnú navštívenej oblasti na Slovensku, k interpretácii prečítanej alebo vypočutej povesti, piesne, básne viažucej sa k regiónu alebo ku Slovensku, Učivo o Slovensku rozvíja aj čitateľskú gramotnosť tým, že jednak žiaci majú možnosť interpretovať umelecké texty z literatúry alebo odborného textu ale taktiež majú možnosť rozvíjať si schopnosť opisu obrázkov, diagramov, kresieb apod.

Ďalšou dôležitou kompetenciou rozvíjanie kultúrnej kompetencie, pretože personálnej a interpersonálnej, pretože učebný predmet dáva predpoklady pre tvorbu projektov a tímovej práce

- podporovať chuť učiť sa,
- rozvíjať schopnosť objavovať a snahu vysvetľovať,
- všímať si priestor, v ktorom žijeme a jeho zmeny,
- prejavovať záujem o spôsob života ľudí v blízkom okolí, v triede, škole, obci,
- vedieť pracovať s náčrtmi napr. triedy, školy, blízkeho okolia , ktoré vedú k zručnosti pracovať s plánom obce , orientovať sa na nej a podľa nej v praxi – plány miest,
- vnímať jedinečnosť prírodných výtvorov v okolí a rozvíjať záujem objavovať a vysvetľovať,
- rozumieť znakom, ikonám,
- hľadať riešenia na otázky, hľadať informácie, svoje návrhy interpretovať,
- diskutovať o návrhoch,
- vnímať krásu kultúrnych pamiatok, naučiť sa vážiť si ich a chrániť.

Požadovaný výstup žiakov z vlastivedy je zameraný, okrem iného, na rozvíjanie funkčnej gramotnosti v oblastiach:

čitateľskej gramotnosti – čítať s porozumením odborný text, vyberať z neho informácie, triediť, ich, využívať, prezentovať. Získavať údaje z nesúvislých textov –plánov, obrázkov, fotografií. Dôležitou súčasťou je aj čítanie obrázkov - vizuálna gramotnosť. Pri rozvíjaní prírodovednej gramotnosti v témach, ktoré sú zamerané na prírodnú časť prostredia, pôjde najmä o objavovanie, pozorovanie a vysvetľovanie prírodných dejov. Vlastiveda rozvíja aj kultúrnu gramotnosť, rozvíja záujem o kultúrne tradície svojho regiónu a Slovenska. .

Základné otázky vlastivedy

Kde žijem? Aké je prostredie, v ktorom žijem, ľudia, ktorí žijú okolo mňa, moja rodina, priatelia, spolužiaci, obyvatelia obce, čo sa mi v našej obci páči a čo sa mi nepáči?

Metódy a formy práce

Na hodinách vlastivedy sa využívajú hlavne: vychádzka, exkurzia, skupinová práca, projekty, kooperácia, rozprávanie, vysvetľovanie, rozhovor, diskusia, beseda, brainstorming, situačná metóda, dramatizácia, čítanie, práca s pracovným zošitom, pozorovanie, tvorba hypotéz, hra, počítačové vzdelávacie programy, IKT.

Pri tvorbe tematicko výchovno-vzdelávacích plánov odporúčame do obsahu vlastivedy v každom ročníku, vhodne implementovať prostredníctvom aktivizujúcich učebných metód nasledujúce prierezové témy:

- Dopravná výchova – úlohou vzdelávania je postupne pripraviť deti na samostatný a bezpečný pohyb v cestnej premávke.
- Environmentálna výchova – cieľom je, aby žiaci získali vedomosti ale aj zručnosti, ktorými môžu pomáhať životnému prostrediu jednoduchými činnosťami, ktoré sú im primerané a vhodné - chrániť rastliny, zvieratá, mať kladný vzťah k domácim zvieratám ale aj k zvieratám v prírode, starať sa o svoje okolie a pod..
- Osobnostný a sociálny rozvoj – rozvíja ľudský potenciál žiakov, poskytuje im základy na plnohodnotný a zodpovedný život.
- Tvorba projektov a prezentačné zručnosti – spája jednotlivé kompetencie, ktoré chceme rozvíjať u žiakov, ako je komunikovanie, argumentovanie, používanie informácií a práca s nimi, riešenie problémov, poznať sám seba a svoje schopnosti, spolupráca v skupine, prezentácia samého seba.
- Mediálna výchova – umožní žiakom osvojiť si stratégie kompetentného zaobchádzania s rôznymi druhmi médií, kriticky a selektívne využívať médiá a ich produkty. Deti získavajú schopnosť posudzovať mediálne šírené posolstvá, aby objavovali v nich to hodnotné a pozitívne, ale tiež si uvedomovali negatívne mediálne vplyvy na ich osobnosť.
- Multikultúrna výchova – zaraďuje sa do vzdelávania preto, lebo sa žiaci v škole stretávajú v súvislosti s globalizáciou sveta, so žiakmi rôznych kultúr. Žiaci by mali byť pripravení na rozdielnosť kultúr. Výchovné pôsobenie je zamerané na rozvoj chápania, akceptácie, medziľudskej tolerancie a emocionálne pochopenie inej kultúry. Predpokladom je aj schopnosť detí s nimi spolupracovať.
- Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra - cieľom vzdelávania je motivovať žiakov získavať, rozvíjať a utužovať svoje postoje k morálnym hodnotám, poznať prírodné krásy a tradičnú ľudovú kultúru svojho regiónu, osobitne poznať regionálnu históriu a históriu Veľkej Moravy- postavy kráľa Svätopluka
- Ochrana života a zdravia – cieľom vzdelávania je poskytnúť žiakom potrebné teoretické vedomosti, praktické poznatky a formovať ich vzťah k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí.

Okrem uvedených prierezových tém odporúčame implementovať do vzdelávacieho procesu Globálne rozvojové vzdelávanie a Finančnú gramotnosť.

- Globálne rozvojové vzdelávanie sa venuje problematike Miléniových rozvojových cieľov OSN: Odstrániť extrémnu chudobu a hlad, Dosiahnuť základné vzdelanie pre všetkých, Presadzovať rovnosť mužov a žien a posilniť rolu žien v spoločnosti, Znížiť detskú úmrtnosť , Zlepšiť zdravie matiek, Bojovať s HIV/AIDS, maláriou a ďalšími

chorobami, Zaisťiť udržateľný stav životného prostredia (pitná voda, kvalita života),
Budovať svetové partnerstvo pre rozvoj

- Finančná gramotnosť vychádza z Národného štandardu finančnej gramotnosti verzie 1.0 a venuje sa problematike nasledujúcich tém: Človek vo sfére peňazí, Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí, Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb príjem a práca, Plánovanie a hospodárenie s peniazmi, Úver a dlh, Sporenie a investovanie, Riadenie rizika a poistenie.

Hodnotenie a klasifikácia

Hodnotenie žiaka je nevyhnutná súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu, ktorá má informatívnu, korekčnú a motivačnú funkciu. Žiak sa v procese výchovy a vzdelávania hodnotí priebežne a celkovo a má právo dozvedieť sa spôsob a výsledok hodnotenia.

Klasifikácia je jednou z foriem hodnotenia, ktorej výsledky sa vyjadrujú určenými piatimi stupňami. Vo výchovno-vzdelávacom procese sa uskutočňuje priebežné a celkové hodnotenie:

- priebežné hodnotenie sa uskutočňuje pri hodnotení čiastkových výsledkov a prejavov žiaka na vyučovacích hodinách a má hlavne motivačný charakter
- celkové hodnotenie žiaka v jednotlivých vyučovacích predmetoch sa uskutočňuje na konci prvého polroka a druhého polroka v školskom roku a má čo najobjektívnejšie zhodnotiť úroveň jeho vedomostí, zručností a návykov v danom vyučovacom predmete.

V procese hodnotenia učiteľ uplatňuje primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi, rešpektuje práva dieťaťa a humánne sa správa voči žiakovi.

Pri priebežnom hodnotení učiteľ zohľadňuje vekové a individuálne osobitosti žiaka a prihliada na jeho momentálnu psychickú i fyzickú disponovanosť.

Pri celkovom hodnotení objektívne hodnotí kvalitu vedomostí, zručností a návykov. Predmetom hodnotenia vo výchovno-vzdelávacom procese sú najmä učebné výsledky žiaka, ktoré dosiahol vo vyučovacích predmetoch v súlade s požiadavkami vymedzenými v učebných osnovách, osvojené kľúčové kompetencie, ako aj usilovnosť, osobnostný rast, rešpektovanie práv iných osôb, ochota spolupracovať a správanie žiaka podľa školského poriadku.

Hodnotenie slúži ako prostriedok pozitívnej podpory zdravého rozvoja osobnosti žiaka.

Pri hodnotení výsledkov práce žiaka sa postupuje v súlade s výchovno-vzdelávacími požiadavkami vzdelávacích programov, požiadavkami na rozvoj všeobecných kompetencií, učebnými plánmi, učebnými osnovami a štandardami.

Žiak je z predmetu Vlastiveda skúšaný ústne, písomne (písomne - prevažne po prebratí tematického celku) a prakticky (prezentovanie vlastných projektov) od druhého ročníka.

VÝBORNÝ

Žiak ovláda poznatky, pojmy a zákonitosti podľa učebných osnov a vie ich pohotovo využívať pri intelektuálnych, motorických, praktických a iných činnostiach. Samostatne a tvorivo uplatňuje osvojené vedomosti a kľúčové kompetencie pri riešení jednotlivých úloh, hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny aj písomný prejav je správny, výstižný. Grafický prejav je estetický. Výsledky jeho činností sú kvalitné, iba s menšími nedostatkami.

CHVÁLITEBNÝ

Žiak ovláda poznatky, pojmy a zákonitosti podľa učebných osnov a vie ich pohotovo využívať. Má osvojené kľúčové kompetencie, ktoré tvorivo aplikuje pri intelektuálnych, motorických, praktických a iných činnostiach. Uplatňuje osvojené vedomosti a kľúčové kompetencie pri riešení jednotlivých úloh, hodnotení javov a zákonitostí samostatne a kreatívne alebo s menšími podnetmi učiteľa. Jeho ústny aj písomný prejav má menšie nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. Grafický prejav je estetický, bez väčších nepresností. Výsledky jeho činností sú kvalitné, bez väčších nedostatkov.

DOBRY

Žiak má v presnosti, celistvosti a úplnosti osvojenie poznatkov, pojmov a zákonitostí podľa učebných osnov a pri ich využívaní nepodstatné medzery. Má osvojené kľúčové kompetencie, ktoré využíva pri intelektuálnych, motorických, praktických a iných činnostiach s menšími nedostatkami. Na podnet učiteľa uplatňuje osvojené vedomosti a kľúčové kompetencie pri riešení jednotlivých úloh, hodnotení javov a zákonitostí. Podstatnejšie nepresnosti a chyby vie s učiteľovou pomocou opraviť. V ústnom a písomnom prejave má nedostatky v správnosti, presnosti, výstižnosti. Grafický prejav je menej estetický. V kvalite výsledkov jeho činností sú častejšie nedostatky.

DOSTATOČNÝ

Žiak má v celistvosti, presnosti a úplnosti osvojenie poznatkov a zákonitostí podľa učebných osnov ako i v ich využívaní závažné medzery. Pri riešení teoretických a praktických úloh s uplatňovaním kľúčových kompetencií sa vyskytujú podstatné chyby. Je nesamostatný pri využívaní poznatkov a hodnotení javov. Jeho ústny aj písomný prejav má v správnosti, presnosti a výstižnosti vážne nedostatky. V kvalite výsledkov jeho činností a v grafickom prejave sa prejavujú chyby, grafický prejav je málo estetický. Vážne chyby a nedostatky dokáže žiak s pomocou učiteľa opraviť.

NEDOSTATOČNÝ

Žiak si neosvojil vedomosti a zákonitosti požadované učebnými osnovami, má v nich závažné medzery, preto ich nedokáže využívať. Pri riešení teoretických úloh s uplatňovaním kľúčových kompetencií sa vyskytujú značné chyby. Je nesamostatný pri využívaní poznatkov, hodnotení javov, nevie svoje vedomosti uplatniť ani na podnet učiteľa. Jeho ústny a písomný prejav má v správnosti, presnosti a výstižnosti podstatné nedostatky. Kvalita výsledkov jeho činností a grafický prejav sú na nízkej úrovni. Vážne chyby a nedostatky nedokáže opraviť ani s pomocou učiteľa.

Stupnica hodnotenia pri písomných prácach	
percentuálna úspešnosť	známka
100% až 90%	1
89% až 75%	2
74% až 50%	3
49% až 25%	4
24% až 0%	5

Obsahový a vzdelávací štandard

2. ročník: 1h týždenne/33 h ročne

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Kraj, kde žijem	Škola a jej okolie - školský dvor, objekty v okolí školy, pred školou, za školou, stromy a budovy v okolí školy Rozmiestnenie miestností v škole, chodby, vchod,	Opísať prostredie školy, určiť čo sa nachádza pred školou, za školou – budovy, stromy
	Moja trieda - rozmiestnenie vecí v triede, plán triedy, nebezpečné miesta,	Zakresliť na plánik rozloženie tried na chodbe, v triede rozloženie stolov, tabule a pod.
	Správanie sa v škole, bezpečnosť v triede, pravidlá správania sa	Vyhodnotiť miesta nebezpečné v triede a v škole a určiť pravidlá správania sa pre vlastnú bezpečnosť aj bezpečnosť spolužiakov
Cesta do školy a domov	<i>Poznávanie cesty do školy, orientácia v krajine</i> Môj tieň smeruje na sever, svetové strany, poludňajší tieň, krajina, orientácia podľa svetových strán, dopravné značky	Určiť smer na sever podľa poludňajšieho tieňa. Určiť svetové strany v krajine a polohu významných objektov v miestnej krajine. Nakresliť schému cesty do školy, vyznačiť na nej objekty, zaujímavé miesta, vyhodnotiť nebezpečné miesta, zakresliť na ceste priechody, križovatky, dopravné značky, semaforey.
	<i>Povrch okolia</i> Povrch, lesy, lúky, polia, záhrady a parky okolia. Čo rastie v našom okolí, rieka, potok.	Opísať podľa vlastných záznamov z prieskumu, čo rastie v okolí školy, v obci, aké rastliny stromy, vedieť ich porovnať, v čom sa líšia, podľa obrázkov opísať rastliny.
	<i>Pozorujeme oblohu</i> Obloha, počasie, oblaky, pranostika, prvky počasia, predpoveď počasia. Slnko, Mesiac, hviezdy.	Poznať pranostiky viažuce sa k počasiu. Vytvoriť elementárnu predstavu o Slnku, Mesiaci, a hviezdach. Na základe záznamov zo sledovania počasia v priebehu jedného týždňa vyhodnotiť zmeny počasia, zaznačiť do merania zvolenými znakmi zmeny oblakov, zmeny oblohy.
Objavujeme premeny okolo nás	<i>Prírodniny a ľudské výtvary</i> prvky okolia, ktoré vytvorila príroda a prvky prostredia, ktoré vytvoril človek, opísať krajinu okolo školy	Rozpoznať, ktoré časti krajiny tvorila príroda, ktoré človek
	<i>Ako sa mení okolie počas roka</i> Ročné obdobia, Kalendárny rok, školský rok, mesiace Kalendár – jeseň, zima, jar, leto.	Poznať kalendárny rok, školský rok Získať presnejšiu predstavu o roku a ročných obdobiach Rozoznať a porovnať deň, mesiac, ročné obdobie, rok
Čo a ako sa deje v našom okolí	<i>Naša obec</i> - obec, ulice, domy, Významné budovy – pošta, polícia, škola, miestny úrad <i>Ako sa staráme o naše okolie</i> Krajina, životné prostredie, znečistené prostredie, zničené prostredie, ochrana životného prostredia	Povedať názov svojej obce i presnú adresu Vyhodnotiť miesta v obci, ktoré sú znečistené a navrhnúť vylepšenie stavu v škole Na základe vlastného prieskumu zistiť, v ktorých častiach obce sú zdevastované lavičky, cesty, zničené a pokreslené budovy, vyrúbané stromy.
	<i>Obec v súčasnosti a v minulosti</i> Súčasnosť obce, čo a ako sa deje v našom okolí obec (príbehy o rodákoch, pamätné miesta, sochy a i.) História, povesti, piesne, šport a kultúra, pamätné budovy, sochy, významné osobnosti histórie, vedy,	Urobiť zbierku informácií o významných ľuďoch obce Vytvoriť portfólio významných miest alebo zaujímavých miest – nakreslených alebo odfotografovaných
	<i>Ľudia v obci</i> Správanie sa k ľuďom, úcta k starším Ľudia v mojom okolí, spolužiaci, spolužiaci z iných krajín, prisťahovalci, multikultúra.	Vysvetliť zásady slušného správania sa na ulici a k obyvateľom obce. Opísať spôsob života ľudí
	<i>Plán obce</i> Cesta, náčrt, plán, nákres, symboly na mape, mapové znaky	Zakresliť do náčrtu alebo plánu obce budovy. Orientovať sa na náčrte alebo pláne obce, mesta, ktoré domy sú na akej ulici, ktorá cesta vedie k vybranej lokalite, cez aké ulice a okolo ktorých budov prechádza

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Čo a ako sa deje v našom okolí	<i>Kam volať o pomoc, kto nám pomáha</i> Ochrana pred požiarom, tiesňová linka, postup pri volaní hasičov	Poznať čísla pre záchranu, tiesňová linka (112). Vypracovať zoznam nebezpečenstiev a ako sa pred nimi chrániť – neznámi ľudia, prírodné nebezpečenstvá – blesk, búrka, silné slnečné žiarenie.
Zvyky a tradície	<i>Sviatočné dni</i> Zvyky a tradície počas vianočných dní (Aké sú tajomstvá Vianoc, Silvestra, Nového roka a Troch kráľov). Veľkonočné sviatky	Vymenovať známe sviatočné dni. Opísať tradície (v obci, v rodine), ktoré sa k nim viažu.
	<i>Tešíme sa na prázdniny</i> Zmysluplné využitie voľného času.	Bezpečnosť počas prázdnin.
Čo sa mi v našom kraji najviac páči	<i>Kraj kde žijem</i> Čo sa mi v našom kraji najviac páči	Napísať, nakresliť príbeh na tému čo sa mi v našej obci páči a čo sa mi nepáči

Obsahový a vzdelávací štandard

3. ročník: 1h týždenne/33 h ročne

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Ako sa vyznať vo svojom okolí, plán, mapa	Krajina svetové strany povrch, obraz krajiny.	Opísať (porozprávať vlastnými slovami) obraz pozorovanej krajiny. Porovnať rôzne obrazy krajiny. Vedieť určiť svetové strany podľa poludňajšieho tieňa. Všimnúť si zaujímavosti krajiny a jej zmeny.
	Plán, význam plánu, mapové znaky, orientácia podľa plánu.	Čítať plán podľa mapových znakov, orientovať sa podľa plánu. Vytvoriť plán známeho prostredia. Nakresliť rozmiestnenie nábytku v triede (vytvoriť plán triedy).
	Ako vzniká mapa, mapové znaky, grafická mierka mapy, vzdialenosť objektov na mape.	Orientovať sa na pláne. Vyhľadávať ďalšie znaky na pláne (podľa vysvetliviek) a opísať, čo na danej mape zobrazujú. Podľa mierky odmerať skutočnú vzdialenosť objektov zobrazených na pláne.
Objavujeme Slovensko	Kde sa nachádza Slovensko. Glóbus.	Určiť Slovensko na glóbose alebo mape sveta.
	Krásky našich hôr, pohoria, chránené územia.	Určiť na mape pohoria, ktoré sa nachádzajú v okolí trás z Bratislavy do Košíc. Vyhľadať o nich ďalšie dostupné informácie, prezentovať ich. Pomenovať na mape chránené územia, národné parky. Zdôvodniť, prečo sú chránené. Naučiť sa pravidlá „správania sa“ v chránených oblastiach.
	Rieky - dar života. Voda, význam rieky, rekreácia, priehrada. Starostlivosť o vodu. Znečisťovanie vody.	Ukázať na mape najznámejšie slovenské rieky. Vysvetliť, prečo si ľudia stavali príbytky pri riekach, prečo pri riekach existujú rekreačné zariadenia, prečo stavajú priehrady. Opísať ako vznikli jazerá a plesá. Porozprávať ako sa staráme o rieky a vodné plochy. Pomocou textu vytvoriť pojmovú mapu.
	Lesy - naše pľúca.	Vysvetliť pojem les, zaradiť strom do príslušného druhu lesa a poznať niektoré živočíchy, žijúce v konkrétnych lesoch. Vedieť pravidlá slušného správania sa v lese. Zhodnotiť svoje správanie sa v prírode na príkladoch, čo je dobré, čo nie je dobré.
	Slovensko plné záhad. Jaskyne, kúpeľné mestá, minerálny pramene.	Podľa mapových znakov na mape ukázať slovenské jaskyne, kúpeľné mestá a minerálne pramene. Vysvetliť ich význam. Opísať pravidlá slušného správania sa v jaskyni a zdôvodniť ako nevhodné správanie sa v jaskyni môže prispieť k zničeniu výnimočného prírodného útvaru.
	Po turistických chodníčkoch. Turistická mapa, potreby na výlet.	Naplánovať si v skupine výlet, orientovať sa na turistickej mape podľa mapových znakov a pripraviť si všetky potrebné veci na výlet so zreteľom na špecifiká horského prostredia a počasia. Pripraviť si aj pravidlá správania sa na výlete a zdôvodniť.
Poznávame dejiny Slovenska	Ako chápať časové súvislosti. Minulosť, prítomnosť, budúcnosť.	Rozlíšiť minulosť, prítomnosť, budúcnosť podľa udalostí. Zostaviť časovú priamku udalostí podľa rokov alebo storočí a podľa časovej priamky a povedať, čo sa stalo skôr a čo neskôr.
	Prečo sa ľudia usadili na našom území. Osídľovanie.	Vedieť povedať v chronologickom poradí, ako prebiehalo osídľovanie. Vedieť z textu určiť, aké boli príčiny jednotlivých etáp.
	Predmety, ako svedkovia doby. Múzeum.	Vyjadriť vzťah k historickým predmetom, prečo sú zaujímavé, k čomu sa viažu, o čom podávajú informácie.
	Svätopluk a jeho sláva	Prerozprávať vlastnými slovami povestí o Svätoplukových prútoch. Porozprávať pomocou obrázkov o živote Slovanov, opísať symboly, ktoré sú v povestiach a zhodnotiť, či sa význam vtedajších symbolov prenáša aj do súčasnosti.
	Prečo chodíme do školy. Mária Terézia.	Pozná meno významnej panovníčky Uhorska, čím bola významná, čím bola zaujímavá, v akej dobe a v akom prostredí žila. Ktoré miesta na Slovensku sú s ňou spojené. Ako je s ňou spojená školská dochádzka.

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Poznávame dejiny Slovenska	Ako vznikol slovenský jazyk. Významní jazykovedci: Ľudovít Štúr a Anton Bernolák	Vedieť vysvetliť podstatu vzniku spisovného jazyka a poznať významné osobnosti spojené s týmto procesom.
	Ako vznikla slovenská hymna.	Poznať text hymny a porovnať text súčasnej hymny s pôvodným textom, nájsť rozdiely a vedieť vysvetliť význam jednotlivých slov. Poznať príležitosti, pri ktorých sa hrá hymna.
	Prečo M.R. Štefánik veľa cestoval.	Opísať osobnosť M.R. Štefánika a zhodnotiť, čím bol významný, čím bol zaujímavý, ktoré miesta na Slovensku sú s ním späté a prečo má významné miesto v dejinách Slovenska.
	Slovensko v súčasnosti.	Na mape určiť, ktoré zo susedných štátov patria do Európskej únie.
Naše starobylé pamiatky a ich krása	Ako vznikali mestá.	Opísať spôsob vzniku miest, kedy a prečo vznikali. Porovnať život v meste v minulosti a v súčasnosti. Vytvoriť v skupine model mesta.
	Slávne mestá. Život v minulosti a v súčasnosti.	Porovnať život v meste v minulosti a v súčasnosti. vyhľadať na mape slávne miesta. Vyhľadať rôzne informácie o slávnych mestách z rôznych zdrojov, opísať zaujímavosti.
	Svetoznáme pamiatky. UNESCO.	Porovnať podľa obrázkov kultúrne a prírodné pamiatky zapísané do zoznamu UNESCO, ich význam, zaujímavosti, prečo je potrebné chrániť ich.

Obsahový a vzdelávací štandard

4. ročník: 1h týždenne/33 h ročne

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Krajina, v ktorej žijeme.	Čítanie mapy Slovenska	Opísať a rozlíšiť povrch krajiny podľa členitosti. Opísať polohu pohorí a nížin. Vymenovať a ukázať na mape naše najväčšie rieky.
	Časová priamka	Porovnať udalosti podľa časovej priamky, určiť, ktorá udalosť sa stala skôr a ktorá neskôr. Usporiadať udalosti svojho života a udalosti v roku na časovej priamke.
	Územné členenie – kraje. Charakteristika kraja, v ktorom žijem.	Vymenovať podľa mapy kraje SR a ukázať krajské mestá. Vyhľadať regionálne osobitosti vlastného kraja.
Mestá a dediny.	Charakteristika mesta, dediny.	Z fotografií, krátkych textov a svojich skúseností opísať charakteristiku mesta, resp. dediny a porovnať ich výhody a nevýhody.
	Krajské mestá.	Vedieť správne priradiť krajské mestá ku krajom.
Cestujeme z Bratislavy do Košíc.	Vlakové, autobusové a letecké spojenie.	Vyhľadať rôzne spoje z cestovných poriadkov (z internetu), orientovať sa v cestovných poriadkoch, vedieť sa spýtať, hľadať alternatívne riešenia. Poznať pravidlá slušného správania sa v dopravnom prostriedku.
	Cestujeme po Bratislave.	Z mapy Bratislavy a dostupných materiálov (sprievodca po Bratislave, po Košiciach, z internetu...) vyhľadať významné pamiatky Bratislavy a Košíc, pripraviť si krátky itinerár sprevádzania návštevy po týchto mestách.
	Cestujeme po Košiciach	
	Hľadanie cesty z miesta nášho bydliska do Košíc alebo Bratislavy, Dóm sv. Alžbety, Gejzír v Herľanoch	Pripraviť plán cesty zo svojej obce do Bratislavy a do Košíc. Využiť dostupné cestovné poriadky (IKT).
	Moje obľúbené miesto na cestovanie – ako by sme tam cestovali v minulosti a dnes.	Sprostredkovať ostatným skúsenosti, zážitky a zaujímavosti z vlastných ciest. Vedieť ich prezentovať rôznymi spôsobmi.
Zaujímavosti zo Slovenska, baníctvo na Slovensku	Kedy a prečo sa začalo baníctvo rozvíjať – ťažba zlata, striebra, rudy, uhlia, soli, travertínu	Porozprávať ako sa rozvinulo baníctvo na Slovensku a akú úlohu zohralo v našich dejinách, čím bolo významné. Odrasť minulosti v súčasnosti.
	Práca baníkov v minulosti a dnes. Spomienky na baníctvo. Čo nám z baníctva zostalo.	Opísať prácu baníka, aké nástroje používal a porovnať ako sa zmenila práca baníkov v priebehu dejín. Aké pozostatky z minulosti baníctva zostali na Slovensku. Ťažba nerastov, zlata, striebra, opálu. Ich využívanie pri tvorbe šperkov. Banícke múzeum.

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Tradície a zvyky. Skanzeny.	Historické regióny na Slovensku (Orava, Liptov, Šariš, Spiš...)	<p>Poznať historické regióny Slovenska, vedieť zaradiť zvyky a tradície do príslušných regiónov, na základe poznatkov zo skanzenov a iných zdrojov.</p> <p>Opísať charakteristické znaky života ľudí v minulosti a porovnať so životom v súčasnosti.</p> <p>Použiť k tomu obrázky, informácie z kníh, časopisov, filmov, ľudovú slovesnosť</p>
	Zvyky a tradície podľa historických regiónov	
	Život v stredovekom meste	
	Práce na vidieku v minulosti počas leta a počas zimy.	
	Skanzeny na Slovensku – čo všetko v skanzene nájdeme.	
V súlade s prírodou	Ideme do hôr – prípravy, horská služba. Pravidlá bezpečného správania sa v horách.	Poznať základy ochrany prírody a ochrany zdravia. Zásady bezpečného pohybu v horskom prostredí.
	Ako sa oddychovalo v horách v minulosti a ako dnes	Porovnať na základe informácií z rôznych zdrojov (fotografie, rozprávanie, text), ako ľudia trávil voľný čas v prírode v minulosti a dnes. Zaujať vlastný postoj k dnešnému tráveniu voľného času – ako turizmus ovplyvňuje prírodu.
	Kráľova hoľa, Kriváň – povesť, výber	Reprodukovať obsah povesti vlastnými slovami a na jej základe vytvoriť krátku dramatizáciu.
	Vznik riek, formovanie územia riekou, oblasti v povodí riek Jazerá, gejzír,	Opísať rôzne podoby, ktoré môžu mať rieka. Posúdiť ako človek technológiami ovplyvňuje tok riek. Podľa mapy ukázať oblasti jazier. Opísať v čom je výnimočný gejzír
	Plavíme sa po Dunaji a Dunajci Dunaj pod Devínom, Dunaj v Bratislave, Dunaj v Gabčíkove, Dunaj v Štúrove	Opísať vybrané úseky Dunaja, čím sú zaujímavé Opísať vybrané úseky Dunajca, porovnať ich s úsekmi Dunaja
	Prírodné zaujímavosti vytvorené prírodou. Výber	Vysvetliť rozdiel medzi prírodnou zaujímavosťou a zaujímavosťou vytvorenou človekom, uviesť príklady a vedieť povedať svoj názor na ňu, v čom sa páči, resp. nepáči.
	Prírodné zaujímavosti vytvorené človekom Výber	
Mini projekt o vlastnom kraji	Súčasnosť a minulosť v našom kraji	Poznať významné udalosti a osobnosti späté s jeho krajom, uviesť zmeny, ktoré nastali v jeho kraji a systematicky to spracovať vo forme miniprojektu

